

Rješavanje dilema

SAŽETAK:

Učenici rješavaju dileme sa kojima se suočavaju u svom sopstvenom životu, kako bi razvili razumijevanje za dileme sa kojima se mladi ljudi i njihove porodice suočavaju tokom rata.

Glavna starosna grupa

15-18

Potrebno vrijeme

1 - 2 x 45 minuta

Potrebni materijali

Papir, hemijske olovke ili markeri

Ciljevi

- Promišljanje o (teškim) odlukama koje ljudi moraju donositi u ratu ali i u miru
- Bolje razumijevanje toga kako se ljudi nose sa dilemama
- Osvještavanje razlike između misli i emocija

Resursi

Moj "izmišljeni" pasoš

Sjećam se kada sam ispred svog prozora jednog aprilskog jutra ugledala tenk i vojnika na njemu. U kući su roditelji donijeli odluku o hitnoj evakuaciji nas djece sa Dobrinje IV. Naši prijatelji su polazili svojim automobilom i povelili su me sakrivenu na zadnjem sjedištu.

Neko vrijeme smo proveli u izbjeglištvu u Hrvatskoj, a kada je situacija tamo postala suviše napeta, zaputili smo se prema Njemačkoj. Iako su svi bili prekrasni prema meni, bila sam jako tužna, neprestano sam razmišljala o tome da li su moji roditelji i stariji brat živi. Nedostajali su mi jako i silno sam se željela vratiti kući, bez obzira što je tamo rat. Nažalost, za povratak je bio potreban pasoš. Ne samo da nisam imala pasoš, već nisam imala nijedan dokument, jer su ih roditelji u panici zaboravili spakovati. Srećom, neki dobri ljudi su mi pomogli: na moj datum rođenja smo dodali nule kako bi se dobio JMBG i izmislili smo adresu. Vratila sam se u Sarajevo pod opsadom 1994. godine, prošavši kroz tunel.

Emina (ž), r. 1983. (Bosna i Hercegovina)

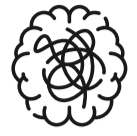

KATEGORIJE

Teme

Porodica, djetinjstvo u ratu / ratna svakodnevnica, postati i biti izbjeglica, bijeg

Emocije i osjećanja

Strah, anksioznost, očajanje, empatija

Tipovi predmeta

Dokumenti

Metodologije

Kreativno pisanje, zajednički rad, oluja mozgova

Kratki uvod

Svi učenici u školi (ali i svi drugi ljudi) nose se u životu sa dilemama, ali rijetko razmišljaju o najboljem načinu da te dileme razriješe. Neke dileme mogu biti relativno svakodnevnice ili obične (one sa malo posljedica), ali neke od njih također mogu imati i dalekosežne posljedice. U doba rata i konflikta ponekad mogu značiti razliku između života i smrti. Dileme se sastoje iz više dimenzija i obuhvaćaju misli, osjećanja/emocije i odluke. S obzirom na to da podsvjesne aktivnosti mogu pokrenuti emocije, važno je na njih obraćati pažnju.

Pripremni rad nastavnika/ice ili edukatora/ice

Nije potrebno mnogo pripremnog rada za realizaciju aktivnosti. nastavnik/ica ili edukator/ica mogu promisliti o tome kako napraviti uvod u aktivnosti i povezati ih sa ostalim gradivom koje obrađuju sa učenicima i učenicama.

Bilo bi korisno pronaći dobru definiciju riječi "dilema". Korisna definicija je:

Teška situacija u kojoj treba izabrati između dvije (ili više) mogućnosti.

Aktivnosti

Prvi korak

Organizujte aktivnost oluje mozgova sa grupom. Pitajte učenike i učenice koje riječi im padaju na pamet kada čuju riječ "dilema". Odgovore zapišite na tabli da ih svi vide.

Drugi korak

Nakon što sakupi što više različitih odgovora, nastavnik/ica ili edukator/ica čita učenicima i učenicama prethodno spomenutu definiciju ili neku drugu definiciju "dileme" po svom izboru.

Treći korak

Da li su učenici shvatili definiciju? Nastavnik/ica ili edukator/ica diskutuje o definiciji sa njima.

Napomena: Ukoliko je atmosfera u učionici dovoljno sigurna da učenici mogu dijeliti lične misli i osjećanja, preporučeno je (ali nije obavezno) da se uradi naredna prateća aktivnost koja podrazumijeva refleksiju o ličnim iskustvima. Aktivnost je izazovna i zahtijeva jedan cijeli čas.

Opcionalna aktivnost – Refleksija o ličnim iskustvima

Potrebno vrijeme: 1 x 45 minuta

Neka svaki učenik i učenica u 100 riječi zapišu po jednu dilemu s kojom su se oni ili neko njima blizak susreli u zadnjih par godina. Ovo treba biti nešto što su spremni podijeliti sa cijelom grupom pri čemu ne moraju otkriti identitet osobe koja je bila suočena sa dilemom. Za ovo će im biti potrebno oko 20 minuta.

Njihov zapis može sadržavati sljedeće:

- 1 Opis dileme sa kojom se neka osoba (ili ja) suočila, i koja je bila takva da je moglo da se uradi ili (a) ili (b) <ili više izbora>
- 2 Glavne misli koje sam imao/la o toj dilemi, ili koje je druga osoba imala, su (vjerovatno) bile:
- 3 Glavna osjećanja koja su pratila ove misli su (vjerovatno) bila:

Podijelite grupu u manje grupe od po 4 ili 5 učenika i učenica, pažljivo ih smještajući u grupe zbog potencijalno osjetljive prirode aktivnosti. Za svaku grupu izaberite (pouzdanog) moderatora, zapisničara/izlagača.

Neka učenici i učenice jedni drugima ukratko prezentuju svoje dileme, misli i osjećanja. Dajte im dovoljno vremena za ovo (otprilike 15 minuta). Obiđite grupe nakon 10 minuta da biste stekli uvid u diskusije. Ovo uradite u ulozi posmatrača a ne učesnika i najavite unaprijed.

Porazgovarajte kratko sa učenicima i učenicama 5-10 minuta prije kraja časa praveći par opservacija dok obilazite grupe. Također, pripremite učenike za narednu aktivnost, čiji će fokus biti na Emininoj ličnoj priči iz kolekcije Muzeja ratnog djetinjstva.

Četvrti korak

Neka učenici i učenice pročitaju Emininu priču (dostupna u Dodatku 1 ovog plana za printanje) i neka individualno zapišu odgovore na sljedeća pitanja:

- a Šta mislite kakve bi prednosti imala Emina da je otišla na sigurno mjesto?
- b Kakve prednosti bi Emina imala da je ostala sa roditeljima na opasnijem mjestu?
- c Pokušajte se staviti na Eminino mjesto. Šta mislite kakve misli je ona imala kada su njeni roditelji bili suočeni sa ovom dilemom?
- d Još jednom se stavite na Eminino mjesto. Kakva osjećanja/emocije mislite da je ona osjetila kada se njena porodica suočila sa ovom dilemom?

Peti korak

Veću grupu podijelite u manje grupe od po 4 ili 5 učenika i učenica. Svakoj grupi odredite moderatora i zapisničara. Članovi svake grupe će jedni s drugima razmijeniti svoje odgovore na ova pitanja (ovo ponekad može potrajati i do 45 minuta).

Moderator grupe bi trebao facilitirati grupni razgovor o pitanjima od "a" do "d" i potom kratko se zadržati i na diskusiji o tome:

- Da li se članovi grupe slažu?
- Da Emini mogu postaviti jedno pitanje, koje bi to pitanje bilo?

Šesti korak

Svaka grupa ukratko prezentuje svoje odgovore.

Sedmi korak

Nastavnik/ica ili edukator/ica na kraju sumira razgovor i dijeli refleksije o aktivnostima s učenicima.

DODATAK 1

Moj "izmišljeni" pasoš

Sjećam se kada sam ispred svog prozora jednog aprilskog jutra ugledala tenk i vojnika na njemu. U kući su roditelji donijeli odluku o hitnoj evakuaciji nas djece sa Dobrinje IV. Naši prijatelji su polazili svojim automobilom i povelili su me sakrivenu na zadnjem sjedištu.

Neko vrijeme smo proveli u izbjeglištvu u Hrvatskoj, a kada je situacija tamo postala suviše napeta, zaputili smo se prema Njemačkoj. Iako su svi bili prekrasni prema meni, bila sam jako tužna, neprestano sam razmišljala o tome da li su moji roditelji i stariji brat živi. Nedostajali su mi jako i silno sam se željela vratiti kući, bez obzira što je tamo rat. Nažalost, za povratak je bio potreban pasoš. Ne samo da nisam imala pasoš, već nisam imala nijedan dokument, jer su ih roditelji u panici zaboravili spakovati. Srećom, neki dobri ljudi su mi pomogli: na moj datum rođenja smo dodali nule kako bi se dobio JMBC i izmislili smo adresu. Vratila sam se u Sarajevo pod opsadom 1994. godine, prošavši kroz tunel.

Emina (ž), r. 1983. (Bosna i Hercegovina)

